

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING

för

KONST, SLÖJD och HUSHÅLLNING.

N:o 25.} Tryckt hos GEO. LÖWEGREN. Götheborg. { 1824.
10 Juni

Panorama.

Detta af tvenne Grekiska ord sammansatta uttryck betyder på Svenska utsigt af det hela, och brukas för att utmärka framställningen af en tafla, i en cirkelformig böjning inuti en rotunda, midtuti hvilken åskådaren står på en upphöjning, hvarifrån han fritt från alla håll kan se ett landskap, en stad eller annat föremål, alldeles som verkliga förhållandet är, utan annan gräns än den horisonten vanligen bestämmer. En målare i Edinburg, Robert Barker, är uppfinnaren af detta konststycke, som först för vid pass 20 år sedan blef känt. Han vann dermed bifall och penningar, samt af nationen den aktning och uppmuntran, hvarmed den alltid omfattar hvarje ny uppfinning, helst då den är af inhemsk medborgare. Hans första taflor föreställde landet emellan Portsmouth och ön Wight, med utsigt åt hafvet och örlogsskeppen, alla ytterst troget och sannt målade efter naturen. Han utvidgade och förbättrade ansenligt sin Panorama, och i sednare tider har han haft många och lyckliga medtäflare i konsten. — Hvad som i dessa optiska framställningar gör bästa effekten är onekligen det sköna, vidsträckta landskapet. Lefvande figurer böra deremot sparsamt användas. Man tröttnar att alltid se samma personer i lika ställning gå, ro, rida, köra, springa o. s. v. utan att komma ur stället. — Ett slags Panorama är äfven den så kallade Panstereoraman, som fram-

ställer i smått och i upphöjdt skick landskaper, städer m. m. i hela deras vidd, med omvexlingar från terrainens höjd. Dessa arbeten göras vanligen af papp, och hafva i Frankrike isynnerhet haft stor framgång. — Cosmorama är äfven en optisk framställning af landskaper, städer o. d., anordnad efter olika grunder emot de förenämde.

Fjärilen

var hos de Gamle själens symbol. Då han anbragtes på en döds-kalle, betecknade han odödligheten. I Rom finnes en bas-relief af marmor, föreställande en yngling, liggande i en säng, och en fjäril, som tyckes, i bortflygandet, komma från den döendes munn; ty man vet, att den folktron äfven fanns hos de Gamle, att själen for ut genom munnen. På en medaljong och en antik bas-relief framracker Pallas åt Prometheus, som håller på att forma människan, en fjäril, det vill säga, en själ, för att gifva henne lif. I Montfaucons dyrbara antiqvariska verk ser man på en grifturna en fjäril, som 2:ne foglar tyckas hacka och plåga. Man vet, att Psyche alltid föreställes med 2:ne fjärilvingar. På flera moderna griftminnen är fjärilen anbragt såsom själens symbol, och har äfven hos oss börjat uttränga de gamla, rysliga dödsattributerna.

Försigtighetsreglor för Förgyllare.

En förgyllareverkstad måste hafva 2:ne dörrar midtemot hvarandra, och dessa böra under arbetstiden, alltid hållas öppna för luftens fria cirkulation. Arbetarne böra äfven hafva en guldplåt, som de med tungan trycka åt öfre munhulsvet, ty den drager till sig merkuren då de andas. Så snart denna lilla guldplåt hvitnar, kasta de den på elden, medan merkuren evaporerar eller bortdunstar, samt applicera den åter på sitt.

ställe, så snart den blifvit kall igen. Hafva de 2:ne sådana guldplåtar, är det så mycket bättre; de kunna då hafva en quar i munnen, medan den andre renas och afskyles. — Andra brukka en med Ammoniak fuktad svamp eller bomullstapp, och åter andra en mask af vaxadt taft, med en ned till golfovet gående öppning eller rånna. — Afven Sockerbagare, som förgylla sina tillverkningar med odkta bladguld, böra varsamt omgås dermed, emedan den koppar, det innehåller, är vådlig för helsan, och ett verkligt gift för barn, som förtära sådana granlåter. Det samma gäller om försilfrade bakverk. Båda utsiringsätten borde vara strängt förbudna.

Inhemskt Thé.

Bland inhemska växter gifvas flera, som kunna begagnas till thé, och som äro mycket helsosammare än det verkliga Chinesiska, samt på långt när icke så dyra. I England brukas ett thé af följande ingredientier, hvilket är både välsmakande och magstärkande, nemligen: Rosmarinblad 2 uns, Salvie ditto 4 uns, Törnros ditto 4 uns, Persiko ditto 3 uns, Isops ditto 4 uns, Krusmynte ditto 4 uns och Veronika ditto 2 uns, hvilka alla måste vara väl torkade och sammanblandade. Skulle théet bli för sträft, kan man utelenna Isopen och taga Mynta i stället. I Frankrike och Tyskland är bruket af Veronika så allmänt, att den vanligen kallas Europeiska théblomman, och föredrages framför det Chinesiska théet. Det anses för blodrenande, lösande och helsosamt för lungsigtiga, samt att äga kraften att läka invertes sårnader.

Bröstkakor.

Till de svarta tages: 4 uns lakritsextrakt och 4 ditto gummi arabicum, samt raffinadsocker 8 uns. Dessa species upplösas i varmt vatten, och silas, sättas öfver en lindrig eld och inkokas till en deg, hvaraf bröst-kakor formetas af hvad form som behögas.

De hvita göras af: raffinadsocker 1 ℥, gummi arabicum 4 uns, stärkelse 1 uns, och benzoe $\frac{1}{2}$ drachma. Dessa stötas fint och hopblendas. Man brukar detta slags bröst-kakor såsom lindrande medel emot skarpa värkor och kittlingar i strupen, som förorsaka hosta.

Att hindra Skrifbläck från mögling.

Man slår deruti spiritus vini, och afpassar quantiteten så, att bläcket hvarken mister svårnan eller slår igenom. För mera säkerhet skull, kan man tillägga litet vinsten — Andra anse det bättre, att i bläcket lägga en bit salt, omkring så mycket som en hasselnöts storlek till hvarr kvarter bläck. En del väljer för samma ändamål vitriolium cyprinum i stället för den vanliga vitriolium martis i bläckingredientierna.

Plåster, som påskyndar suppuration.

Man tager 2 delar finmalen kli och en del linfrömjöl, hvilka med vatten kokas till en gröt. Denna lägges öfver såret, som man ögonblicket förut lårt bestruket med litet bomolja — Andra taga inkromet af b öd och linfrömjöl, likamycket af hvardera, och koka dem tillsammans med mjölk till en gröt, som på samma sätt som den föregående pålägges.

Ögonsnus.

Mal och blanda väl i en marmormortare 5 grän merkursulfat och 40 grän pulveriserad lackritsrot. En pris af detta snus, tagen 2 ne gånger, men icke mer, om dagen, rensar näsan ovanligt, och minskar ögoninflammationerna betydligt.

Egg.

Fogeegg äro en enkel och helsosam föda. Kalkonegg öfverträffa i detta fall alla andra. Egghvitan upplöser sig i varm temperatur, men blir i stark hetta seg och hård. Gulan innehåller mycket olja, och är i högsta grad födande, men också ganska benägen till hastig förrutnelse. De, som hafva svag mage, böra därför, isynnerhet då de ej äro rätt friska, sparsamt förtära eggulor. Hårdkokade och stekta egg äro hårdsmälta, och bli det ännu mera, om de äras med smör. Till alla slag egg fordras mycket salt, för att underhjelpa deras upplösning och smältning i magen.

Chokolad

är födande och helsosamt, om det njutes lagom och icke för ofta. I motsatt fall besvärar det magen, isynnerhet hos dem, som annars äta stark mat och liät eller intet af vextrikets äster. Med tillägg af vanille och andra kryddor, blir det förmycket hetande, och kan med tiden förorsaka nervsjuka, isynnerhet hufvudverk, hos folk af en ömtålig kroppskonstitution. Det behöfver knapt nämnas, att Chokolad, njuret med smörbakelse, är mera skadligt än utan den. Det som tillädes endast med vatten, anses för det minst besvärande för magen.